

CHÂNGVAWN: “**Ūn**aute u, ka ngên a che u, keimah angin awm rawh u, kei pawh nangmahni angin ka awm sî a,” (*Galatia 4:12*).

SABBATH CHAWHNÛ

AUGUST 19

Chhiar tûrte: *1 Korin 9:19–23; 11:1; 2 Korin 4:7–12; Galatia 4:12–20; Filipi 3:17.*

KAN hmuh tâk ang khân, Paulan Galatia khuua mîte hnêna Mehkhathawn a ziahah hian ÷awngkam nêem a hman lo khawp mai a. Amaherawhchu, a ÷awngkam hman hriam tak takte hian thlarau lam dinhmun chau lutuka ama kohhran phun ngei a awm chu a vei hle a ni tih a tilang. Pathian thu pawm dâna buaina neuh neuh an neihte chu chin felsak a tum mai bâkah, he lehkhathawn hman thurin dik tak vawn a pawimawhzia pawh târlan a tum nghâl bawk a. Eng nge kan rin tih hi pawimawh vak lo ni ta ang se, thurin dik vawn pawh awmze nei tak tak ni lo ni bawk ta se, eng vângin nge Paula pawh hian ÷ahnem a ngaih ang a, a dinnaah a ngheh viau pawh a ÷ûl bik ang?

Galatia 4:12–20-ah hian Paula chuan a thu khel lai mêk kha a la khel chhunzawm zêl a; a khel dân phung erawh a dang ta deuh thung. Galatia khuua mîte chu an ngaihdân dik lote thlâk tûra a hmin theih nân hnial fung awmze nei

tak takte a lo hmang tawh a; tânah chuan mi mal takin, pastor a nih angin sâwmna a siam ve leh ta thung a ni. Anmahni ngaihsakna tak tak pawh nei lotu zirtirtu derte ang lo takin Paula hi chuan a berâm luhlul tak takte chu a vei hlê a, berâmpu ṭha takin a berâmte chu a hmangaih a, tihmawh takin awm ṭhîn mah se an ṭhat hun tûr chu beisei taka a thlîr ṭhîn ang hian Galatia khuua mîte chu ngaihsak êm êm reng tho a ni. A hmangaih tak takten thurin dik lo an pawm tlat mai chu pawî a ti hle a, chuvâng chuan an dik lohnahte zilha duh tâwk mai lovin an hnêna rawngbâwl theih dân kawng a zawng nghâl ta bawk a ni.

SUNDAY

AUGUST 20

Paula thinlunga thil awm chu

Galatia 4:12–20 chhiar la. He laia Paula thil sawi hi eng nge ni a awmzia?

Paula hian a thinlung tirit êm êmtu vei a nei a ni tih chu châng 12-naa ngenna a siam hian a tilang a. Galatia khuua mîte chu amah anga awm ve tûrin a han ngên hmasa tê tê phawt a. Thil pawî angreng tak chu, Bible lehlin thenkhat hian *ngên* tih thumal hi a khûnkhân dân tûr ang takin a let chhuak tâwk lo deuh hlawm tlat mai hi a ni. He thumal hi a Grik ṭawng lamah chuan *deomai* tih a ni a. “Ngên” tia lehlin theih chu a ni teh meuh mai a; mahse a Grik thumal hi chuan “ngênngâwl taka ti” tih emaw, “nasa taka ngên” tih emaw a kâwk deuh kher a ni (2 Korin 5:20, 8:4, 10:2 te hi en la). Paula hian “Ka ngên chiam a che u!” tiin a sawi a ni ber mai.

Paula thil vei hi Pathian thu pawm dân him tâwk lo leh thurin dik lo vawn thu hla mai a ni lo va. A rawngbâwl na aṭanga Krista rawn pawmtute nun dân hian a thinlung a luah khat hneh hle bawk niin a lang. Amah chu Galatia khuua mîte

tâna ðhian ðha tak a ni a; thlarau lama an pa ber ni tel bawkin, anni chu a fate an ni thung a. Chu mai pawh chu la ni lovin, anmahni a veizia chu nu-in nau an hrin chhuah dân hnaiha hrehawm nasa tak an tuar ðhîn nên hian a tehkhin a (*Gal. 4:19*). Kohhran a phun tirha a “vei” kha him taka hrin chhuah an nih theih nân a ðha tâwk hle tûrah a lo ngai a. Mahse tûnah chuan thutak chu an vah bosan ta sî a, chuvâng chuan rinna kawnga an lo puitlin theih nân, tûn hmaa nau vei taka a lo vei ðhin tawh dân ang bawkh khân a vei ðha leh ta a ni.

Galatia khuua mîte tâna Paulan hmachhawp a neih chu eng nge ni? Nau vei taka anmahni a veina zawng zawngah hian eng thil nge hmuh a duh le? *Galatia 4:19*. _____

Paula hian Galatia khuua mîte chu chhûla naute awm mêk ang deuh niin a han sawi hmasa tê tê a, chumi hnu chuan anmahni ngei chu nau hring mai tûr nu-te ang deuh an nih thu a hrihl leh ta a ni. Heti laia “siam” tih hi chhûl chhûnga chi nung awm, naute ni tûra rawn insiam chho mêk sawina atâna hman ðhin a ni a. Hei hi tehkhin nâna hmangin a mi mal ang leh, a kohhran ang zâwng pawha Kristian nih awmzia chu a sawifiah a. Krista zuitu ni tûr chuan rinna puan chhuah ringawt a tâwk lo va; Krista ang ni ve tûra nun pum pui siam thar hlawkna a thlen a ngai. “Galatia Kohhran chhûngah pawh hian thil inthlâk thleng tê tham deuh mai ni lovin, anmahni hmuh chu Krista-a hmuh ang ni tûr khawpa siam thar lehna ropui hmuh a duh a ni.”—Leon Morris, *Galatia* (Downers Grove, Ill.: Inter Varsity Press, 1996), p. 142.

Engtiang kawngte-in nge nangma nunah khân Krista nungchung chu a lan chhuah ve ðhin le? Eng kawngahte nge than leh zêlna tûr i la neih? _____

Chona an hmachhawn chu

1 Korin 11:1; Filipi 3:17; 2 Thesalonika 3:7–9; Tirhkohte 26:28, 29 te hi chhiar la. Hênga Paula thil sawi eng hi nge Galatia 4:12-ah hian lo lang le? A thil sawi awmzia hi engtiangin nge kan lo hriatthiam ang? _____

Paula hian Kristiante chu ama nungchang entawn tûrin a fuih fo mai a. Amah chu ringtute tâna mi entawn tlâk tak niin a insawi thîn. 2 Thesalonika 3:7–9-ah chuan mahni mamawh thawh chhuah kawngah leh mi dangte phurrit nih loh kawnga ringtute entawn ber ni tûrin a intâr chhuak a. 1 Korin 11:1-ah pawh Korin khuaa mîte chu mi dangte thatna tûr ngaih pawimawh kawnga amah zui ve tûrin a ngên bâwk. Chutih rual chuan, Galatia Lehkathawna a thil vei erawh hi chu danglam deuh niin a lang.

Galatia 4:12-ah hian Galatia khuaa mîte chu amah *entawn* tûrin a hrilh lo va; amah anga awm vê tûrin a ngên zâwk tih hria ila—a tih dân entawna ti ve ni mai lovin, amah ang ni ve tûra a ngenna a ni. Eng vângin maw? Galatia Kohhran chhûnga an buaina hi chu, Korin Kohhrana an buaina—nungchang dik lo emaw, Pathian tih lo taka nun emaw ang lam kha a ni ve lo va, Kristianna laimu tak chu eng nge ni tih chungchâng a ni zâwk. “Nungchang” lam ni lovin, “nihna” lam a ni zâwk mah a. Paula sawi awmzia hi *a tih anga tih* ve lam ni lovin, *amah ang nih* ve thu a ni zâwk a. Galatia 4:12-a a ÷awngkam hman chiah hi Lal Agrippa hnêna ngenna a siamah pawh kan hmu a, “Nang chauh ka ti lo, wawiina ka thu hretu zawng zawng pawh hi *keimah anga awm atân* Pathian hnênah ka dîl a ni, kawlte erawh hi chu bun ve lovin,” tiin a hrilh a nih kha (*Tirhkohte 26:29*). ÷awngkam dangin sawi ta ila, Paula hian Kristian a nihna anga a nun a tawn thil chu a sawi a, chu chu Krista-ah

chauh innghat niin, dân a zawm ʈat vâng ni lova, ama tâna Kristan thil a lo tih tawh rin hmiahna a ni zâwk a. Chutih laiin, Galatia khuua mîte hi chuan Kristaa an nihna âiin anmahni nungchang chu an dah pawimawh zâwk hlauh thung a ni.

Amah ang ni ve tûra Galatia khuua mîte a duh dân chiah chu eng nge ni tih sawi lang lêm lo mah se, ama nun dân zawng zawng kha a kip a kâwiin a ʈha vek e, a tihna chu a ni lo vang tih erawh a chiang tho a. A thil helhkam ber chu dân an châwi vâwng lutuk ʈhîn kha a nih avângin Isua Krista-a a chhar thar hmangaihna te, lâwmna te, zalênna te, leh chhandam a ni ngei dawn tih hriat chianna a neih te kha a rilru-ah a lo lang uar uar ni ngei tûr a ni. Chutianga Isuaa a neih tâk thilte chu ropui a tih êm avângin thil dang zawng chu hnâwmhnê-ah a ruat ta vek nghe nghe a (*Filipi 3:5-9*) – chutiang nun tawng chu Galatia khuua mîte pawh hian nei ve ngei se a duh a ni.

Mi tu emaw (Isua ni si lo) entawn tlâk tak nia ngaih i nei em? I nei a nih chuan, chu mi nungchang eng engte chu nge entawn tlâk nia i hriat a, chûng nunchangte chu engtin nge nangma nunah i lan chhuahtîr ve theih ang? _____

THAWHLEHNI

AUGUST 22

Nangmahni ang ka lo ni ve ta

1 Korin 9:19-23 chhiar la. He laia Paula thil sawi engte hian nge Galatia 4:12 tâwp lama a thil sawi awmzia hi hrethiam thei tûrin min puih sawi ang che (*Tirhkohte 17:16-34; 1 Korin 8:8-13; Galatia 2:11-14* te pawh chhiar bawk la.) _____

Galatia 4:12-a Paula thil sawi awmzia hi hriatthiam a harna chin a awm ve a. Eng vângin nge Galatia khuua mîte hi Paula ang an lo nih ve kher ang, amah zâwk hi anmahni ang a ni tawh sa reng bawk si a?

Nimin zirlaia kan hmuh tâk ang khân Paula hian Galatia khuaa mîte chu amah anga rinna famkim nei a, chhandamna atâna Krista tlin tâwkzia ring ngam ve mai tûrin a duh hle a. Anmahni ang a lo nih ve tâk thu a sawi pawh hi anmahni zînga Jentail awm vete hnêna chanchin ãa a hriattîr theihna tûra “dân nei lo” Jentail-te anga a insiam thu a sawina a ni. Jentail-te zînga missionary ropui tak a ni bawk a, Juda-te leh Jentail-te hnêna chanchin ãa hril dân ãa pawh a hre hle ang. Dik tak phei chuan, 1 Korin 9:19–23-a kan hmuh ang hian, a chanchin ãa chu a ngai reng ni tho mah se, a lo ngaithlatu tûrte azirin a hril dân phung pawh a dang ve hret hret ãin a ni.

“Paula kha tûnlaia ‘contextualization’ tia kan mai sawi ãin, chanchin ãa kan hrilh tuma-ten an lo hriatthiam theih ngeina tûra kan hrilh dân phung her rem a pawimawhzia hre hmasatu leh chumi kawnga sûlsutu chu a ni.”—Timothy George, *The New American Commentary: Galatia* (Nashville, Tenn.: Broadman & Holman Publishers, 1994), p. 321.

Amaherawhchu, 1 Korin 9:21-a kan hmuh ang hian Paula khân a lo dawngsawngtu tûr mîte hriatthiam theih tûr zâwnga chanchin ãa her rem kawngah hian kal thui leh lutuk a awm thei a ni tih a hria a. Entîr nân, Juda-te leh Jentail-te a lâk luh theih nân ãa a tih ang anga an awm a thiang ti tho mah se, chu zalêna an neih chu Pathian dân pawisak loh phah nân chuan an hmang tûr a ni chuang lo tih a sawi; a chhan pawh Kristiante chu “Krista dân” hnuaia mi an nih tlat vâng a ni.

A lo dawngsawngtu tûrte hriatthiam theih zâwnga chanchin ãa hril dân phung her rem hlek hlek hi thil awlâi tak chu ni lo mah se, chanchin ãa laimu tak chu a tuamtu hnam zia aţanga kan la hrang thei a nih a, Krista thuchah chu a sawi tum tak chhawk ãin si lova kan her rem hret thei dân a ni bawk chuan, Paula tih dân ang hian kan ti ve mai ãin tûr a ni.”—Timothy George, *Galatia*, pp. 321, 322.

Mîten min rem theih nâna inhnuh hniam mai hi thil awlsam tak a ni a. A châng phei hi chuan Kristian kan lo nih ve-na a rei tawh poh leh inhnuh hniam kan awlsam emaw tih mai tûr a ni lehngâl. Eng vângin nge chutiang chu a nih le? Nangmah kha han inen la. I nunah khân inhnuh hniamnain hmun a chan thûk tawhzia i hmu thei em? Engtiang kawngtein nge thiam i inchantîr leh nge nge tho thîn? _____

NILAINÍ

AUGUST 23

Hmân leh tûn

Paula leh Galatia khuua ringtu awmte inkâra inlaichînna kha tûn ang êm êm hian a la chhe ngai lo. Galatia khuua chanchin t̄ha a hril hmasak t̄uma amah an lo lawm thinzia te kha a mitthlaah a la châm rêng a. Eng thil nge thleng ta le?

Galatia khuua Paulan chanchin t̄ha hril a rilrûk tâkna chhan kha eng nge ni? *Galatia 4:13.*

Galatia khuua chanchin t̄ha hril hi a tîra a tum dân ang tak chu a ni lo tih a lang a. Amaherawhchu, taksa lama dam lohna eng emaw a neih avângin Galatia khuuah hian a rin âia rei a châm phah ta a, a nih loh pawhin Galatia khuuah hian awm dam rih tûrin a va kal pawh a ni zâwk maithei bawk. Paula dam lohna hi eng nge ni chiah hriat a ni lo va. Mi thênkhat chuan malaria a vei niin an ring a, thênkhat dang chuan (Galatia khuua ringtuten an mit-te kher chhuak a, a tâna pêk an inhuam hial tûr thu a sawi hi t̄anchhana hmangin) mit lam natna eng emaw a nei niin an ngai thung. A taksaa hlîng a awm thu 2 Korin 12:7–9-a sawi nêh khân inzawmna nei nia ngai pawh an awm bawk.

A enga pawh chu lo ni se, a tawrh chu a nuam lo hle ni ngei tûr a ni, Galatia khuua mîte pawhin Pathianin amah a fiahnaah an lo ngaihsak hmiah mai a. Natna hi Pathian thinrimna hríkthlâkna nia rinna hmunah chuan Paula natna

vei pawh hi amah leh a thuchah ken hnâwl pahna khawp chhuanlam a tling duh khawp rêng ang. Mahse Galatia khuuaa mîte hi chuan Paula kha thinlung takin an lo lâwm a. Eng vâng nge? A chhan chu Kraws thu a hril khân an thinlung a lo tihvâr tawh avâng (*Gal. 3:1*) leh Thlarau Thianghlimin a lo âwihtîr tawh vâng a ni.

Pathianin Paula a tawrhîr chhan ni âwmte chu eng nge ni? Harsatna eng emaw nei chung si chuan engtin nge mi dangte rawng a bâwlsak theih ang? *Rome 8:28; 2 Korin 4:7–12; 12:7–10.*

Paula natna ve hi eng nge ni tih chu hre chiah lo mah ila, na satliah mai lo deuh a ni tih chu a chiang tho va, Pathian han dem mai emaw, chanchin ðha hril hna bansan mai emaw phah nâna chhuanlam ðha tak pawh a tling âwm e. Mahse a khawi mah hi a ti lo ve ve a. A harsatna tawh chu amah a inhnehtîr lo va, chuti ahnehin Pathian khawngaihnaa inngah pumhlûm ðhak pahna remchângah a hmang ta hlauh zâwk a ni. “Pathian chuan mihring nuna harsatna lo thleng hrang hrang–damlohna te, tihduhdahna te, retheihna te, leh khuarêl chhiatna te ngei pawh hi—a khawngaihna leh a ngilneihna târlanna bâkah, chanchin ðha hmasâwntîr zêlna hmanrua-ah a lo hmang tawh ðhîn a ni.”—Timothy George, *Galatia*, pp. 323, 324.

Engtin nge fiahna leh hrehawm i tawrhte kha LALPAA inngah phah nâna hman dân i zir theih ang? (Duhthlan tûr dang neih i nei chuang em?)

NINGÂNĪ

AUGUST 24

Thu dik tak chu sawiin

Galatia 4:16 chhiar la. Heti laia Paula thil sawi pawimawh tak chu eng nge ni? Engtiang kawngtein nge hetiang deuh hi nangmah pawhin i lo tawn ve tawh le? (*Johana 3:19; Matthaia 26:64, 65; Jeremiah 36:17–23* te pawh en la.)

“Thu dik tak sawi” tih ʔawngkam hian thil a nihna ang tak a, sũm kâr leh vên thawn vak nei lova thu khal deuh hlek hmanga sawi tihna a kâwk tlângpui a, chutiang thu chu a lo ngaithlatute tân pawh dawnsawn a nuam vak lo ʔhĩn rêng bawk. Galatia 4:12–20 leh hmun dang khawi lai lai emawa (*Gal. 6:9, 10*) Paula thil sawite pawh hi chutiang chu ni lo ta ang se chuan, chanchin ʔha thutak a ngaih pawimawhna hian hmangaihna târlanna lam rêng rêng chu a bũk kâng vek emaw kan tih phah mai dâwn a ni. Mahse, kan hmuh tâk ang kân, Galatia khuaa mĩte hian “chanchin ʔha thutak” chu hria se a tih êm êm rualin (*Gal. 2:5, 14* en la), a duhna chhan erawh anmahni a hmangaih vâng a ni a. A nihna ang taka thil sawi khawl khawla inzilh hi chu tu pawhin nâ ka ti a, a duh pawh kan duh hlawm lo tlângpui bawk a ni lo’ m ni? Mahse chutianga miin kan chung a n tih chhan chu min tihnat hrim hrim an duh vâng lam ni lovin, min hmangaih vâng zâwk a ni a, a châng chuan nâ kan ti a, kan thinte rimin anmahni pawh kan haw hial ʔhĩn bawk. Mahse chutiang chu hriat kan mamawh tak a nih miao si avângin min hrilh ta tho ʔhĩn a ni.

Galatia 4:17–20-a Paulan amah dodâltute chungchâng a sawi chu eng nge ni? An Pathian thu kalpui dân mai ni lovin, eng thil dangahte nge chona a pêk bawk le? _____

Paula dotute hian, Paula Pathian thu kalpui dân ang ni lo takin, Galatia khuaa mĩte lawm hlawh nih tumin thil an ti nasa hle mai a (ani chuan an thin tihursak mai pawh huamin thu dik tak chu a hrilh mai a nih kha); mahse chu chu anmahni an hmangaih vâng ni lovin, mahni hma an sial vâng a ni zâwk. Amah dotute hian Galatia khuaa ringtute chu “pâwn lamah an kâr hnan” tlat niin a sawi a, hei hi eng nge a awmzia tih chu hre Chiang chiah lo mah ila, serh an tan hma chu chanchin ʔhain a ken tel hamʔhatna hrang hrangte an dawng thei dâwn lo ni âwma an sawi kha a kâwk pawh a ni mathei.

I tawngkam hmanin (eng anga dik leh hman tûl pawh ni tho mah se) mi tu emaw huat nih a hlawh phahfîr tûm che kha ngaihtuah la. Chu i thil tawn chu, chutiang thil i sawi a ngai leh huna tih dân t̄ha zâwk i hriat phah theih nân engtin nge i hman t̄angkai theih ang? _____

ZIRTÂWPNI

AUGUST 25

Ngaihtuah zui tûr: “Galatia Kohhranah hian a lang a pauva dik lohna chuan chanchin t̄ha thuchah a luahlân mêk a. Krista, rinna lungphûm dik tak chu hnâwlin Juda sakhaw serh leh sâng dân hlui leh t̄angkaina nei tawh lote lâk luh a ni ta zâwk a. Chuvângin Paula hian Galatia khuua ringtute chu anmahni tih t̄haihtu huhâng hlauhawm tak a t̄anga chhanhim an nih theih nân thutihtlûkna pawimawh a siam thuai a, vaukhâna thu hriam ber ber a pêk vât a tûl tih a hmu a.

“Krista rawngbâwltu tinten an zir ngei tûr chu rawngbâwlsak an tumte t̄angkangkaipui theih dân tûr ang bera hna thawh a ni a. Dîmdâwih tak, dawhthei tak, thutlûkna fîng tak leh ngaihdân nghet tak neih te hi thil tûl tak vek a ni a; mahse hêngte hi a tâwk t̄e-a hman a tûl hlawm hle. Rilru put hmang inang lo tak tak, khawsak phung leh awmna hmun pawh hrang tak takte hi thiam taka chêk-kâwi tûr chuan Pathian Thlarauvin a tihên tawh leh tihthianghlim tawh finna leh rorêl thiamna neih a tûl. . . .

“Paula hian an nuna Pathian thiltihtheihna lo hre tawhtute chu an hmangaihna hmasa ber chanchin t̄ha thutak lama kîr leh tûrin a ngên a. Hnial thlâk theih miah loh tûr khawpa chiangin Kristaa mi zalên nih avânga ham t̄hatna awmte chu a hrih ta vek a. Krista khawngaih tlanna azâra inhlanna famkim siamtute zawng zawng chu felna kawrfual pêk a nih dân pawh a lantîr baw. Chhandam ni tûrte rêng rêng chuan Pathian thilte-ah mahni ngeiina dâi hriat ve an nei ngei tûr niin a ngai a ni.

“Thahnemngai taka Paulan ngenna a siam chuan rah a chhuah ta a. Thlarau Thianghlim chu thiltihtheihna nasa tak nêh a lo thawk a, kawng dik lo lama pêng tawh mi tam takte chu tân hmaa an lo rin thîn chanchin thutak lamah chuan an lo kîr leh a. Chumi a chin chu, Kristan zalenna a lo pêk tawhah chuan thlamuang takin an awm ta a ni.”—Ellen G. White, *Tirhkohte Thiltih*, pp. 385, 386, 388.

Sawi ho tûrte:

- ❶ Hrehawm tawrh chungchâng leh hrehawm kan tawrhthe hi Pathian chuan ama lama mi hruai nân a hmang tangkai thei a ni tih thu kha ngaihtuah zui la. Tawrhna hian thil tha engmah a hring chhuak lo ni maia a lan châng hian engtin nge i tih ang?
- ❷ Keimahniah hian Krista chu siam a ni tih thu ngun takin ngaihtuah la. Eng nge ni a awmzia? Hei hi keimahniah pawh a thleng mêk a ni tih engtin nge kan hriat theih ang? Kan rin anga ranga a lo thlen mai loh avânga kan beidawn mai loh nân engtin nge kan tih ang?

KHAIKHÂWMNA: Paula hian hnial fung fîng leh âwihawm tak takte a chhawp chhuah hnu-in Galatia khuua ringtute hnênah mi mal taka ngenna uhrsûn tak a siam a. A thurâwnte chu ngaithla tûrin a ngên a, inlaichînna duhawm tak an neih thîn dân te chu sawi chhuak lehin, an tâna thlarau lam pa ber a nihna anga anmahni a hmangaihzia leh veizia te a hriattîr bawk a ni.